

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

De corpore Christi II Sermo LXXXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

manserint. qd cumq; volueritis petetis fiet vobis. Hancamus ergo in xpo p huius sacramenti gratia vt secum tandem manere possimus in celo p glorias. Ad qua nos re.

De corpore Christi II
Sermo LXXXIII.

Qui manducat

hunc panem viuet in eternu. **J**ohis. vi. Quonia vt ait Alexander papa qritus a beato petro. cuius verba ponunt in decreto. de psc dist. ij. Nihil inquit in sacrificijs maius esse pot q; corpus et sanguis xpi. nec vlla oblatio hac potior esse potest. sed hec omnes pcellit q; pura pscientia domino offerenda est. et pure mente sumenda. atq; ab omnibus veneranda. et sicut est potior cereris. ita potior excoli et venerari debet. Hec immerito in h sacramento no figura sed res. non creatura sed creator. no quicq; terrenum sed totu celeste ptingitur. eo q; hic est panis q; de celo descendit. hic est caro vera data p mundi vita. no alia plane caro q; que nata est de virgine maria et passa in cruce et resurrexit de sepulchro. Ita dicit beatus Ambrosius. Hec inquit caro est vt ait Aug. in libro de verbis domini. in qua dei patris filius sacerdos fm humanitate se. p nobis acceptabile fecit sacrificium et obtulit deo. vt ipe idem sit sacerdos et sacrificium. p quod quidem sacrificiu nos cum xpo vnu efficiamur. qa pater in illo est. et ille in nobis. Ait Hilarius de trinitate lib. viij. Quis igitur tanti domini digne poterit enarrare magnalia quis effari et eloqui mysteria aut. pnunciare sufficientiar fructuosissima humano generi misericorditer in xpo collata oblectameta. Hic est enim panis pstitus de celo homini. habens in se omne delectamentu et omnem saporem suauitatis Sapie. xvi. Est itaq; panis iste panis vite. datus nobis in memoriam illius q; nos esurientes impleuit bonis Luce. ij. Et mortuos morte sua ad vitam reduxit eterna. que qui manducat panem viuet in eternu. vnde istud sacramentum merito dicit sacramentu pietatis. vel quia est sacramentum sancte religionis et diuine culture. vel qa deus ex pietate hoc instituit. vt dicit Archidia. xxiij. q. iij. Ipsa

pietas. Magna reuera pietas diuina in hoc apparuit. que videns mundu languidum medicina sui corporis et sanguinis reparauit. dicente beato Aug. sup Psalmo xxxij. Omelia. ij. Vere magnus deus et magna misericordia eius. q; nobis dedit manducare corpus suum in q; tanta perpeffus est. Hec Aug. Magna igitur debet esse memoria apud nos imo iugis et ptime recordationis tante pietatis beneficiu et nunq; obliuiscenda tante clementie misericordia. ppter qd sancta mater ecclia spiritu sancto afflata mellis suam dulcedine tante benignitatis nolens obliuisci qua deus omnipotens p viscera misericordie sue eaz visitauit. et quasi esurietem et inanez animas earepleuit bonis et satiauit. et si ptime ipius tam visceralis pietatis memoria congruo recordio ageret tam in missaru celebracionibus q; in plorum pcuracionibus et in aduocationibus. dignu tamē duxit solemniori nihilominus honore et gratiaru actione clarioz memoriale dilectissimu institutionis tanti sacramenti. nec non mortis pariter et passionis christi cuius illud memoriale existit semel in anno deuotissime et benozificentiissime celebrare. Ha vt dicit Augustinus. sup Ps. x. Licet xps. semel mortuus est iustus. p iniustus. et scimus et certum habemus et spe immobili retinemus. quia christus resurgens ex mortuis iam no moritur. mors illi vltra non dominabit. sicut dicit Aplos. tamē ne obliuiscamur qd semel factum est. in memoria omni anno fit. quotiens pascha celebratur. nunq; ad tonies xps moritur et occiditur. Absit. Sed tamē annuercsaria recordatio representat qd olim factum est. et sic nos facit moueri. tanq; videamus pntem xpm in cruce. habentur verba de pscra. di. ij. Semel xpus. Quia igitur memoria tanti sacramenti cogrueturia quinta in cena domini locu habere non potuit. ppter aliorum officiorum ecclesiasticorum occupatione. Ideoq; visum ē ecclesie spiritus sancto afflate vt expeditis festiuitatum scilicet pasche. ascensionis et penthecostes nec non sancte trinitatis solennijs. hodierna die recolatur memoria istius sacramenti et cibi dulcissimi. cuius recordium mentem delectat. quia esca angelorum Sapientie. xvi. virtute roborat. quia panis cor hois cofirmet. et vitas gratia ad

Item Sapie. xvj. Angeloz esca nutritiſti
populū tuū. et panem de celo preſtituſti il
lis ſine labore. Et q̄ dicit nutritiſti ponit
preteritū pro futuro et p̄nti. ſicut ſepius in
ſcriptura dicit. et licet illud intelligat de mā
na ad litterā. t̄m̄ q̄ntum ad p̄prietatē ſignifi
catiōis debet intelligi de corpore xp̄i. ſm̄
Robertū Holgot. cū māna nō poteſt pro
prie intelligi panis angeloz. eo q̄ nullū ha
bent ex ea delectamentū aut nutrimentū.
ſed bene ex corpore ch̄iſti ex quo ſumit no
uum gaudiū. vt dicitur eſt in ſermone aſcen
ſionis. Item Job. vj. per totū clamat ip̄a
veritas. q̄ hic eſt panis vi. hic eſt caro pro
mundi vita. Et Math. xxvj. et Luce. xxij.
Hoc eſt corpus meū quod pro vobis trade
tur. Item j. Corinth. xi. ſimile ponit ſentē
tiam et in multis alijs locis ſacre ſcripture
Sc̄do veritatē iſtius ſacramēti p̄bat ſimi
litudō nature. Nā videmus q̄ actiōe natu
re grana p̄uertunt in gramina. nucleus in
arbozem. poligrana in piſces. ligna in lapi
des. cinis in vitrum. terra in aurū. Item p̄
diuinam potentiaz virga verſa eſt in colu
brū Exodi. vii. Item aque marath amarif
ſime ſubito ad preceptū moyſi p̄bete dul
corate ſunt. vt dicit Exodi. xv. Item flumi
na in ſanguinē p̄uerſa ſunt et cōuerſo mi
niſterio moyſi Exodi. xvj. et xvij. Item ma
re dedit iter ſiccis pedibz hebreis. Item pe
tra dedit aquas Exodi. xvij. Item ferruz
cecidit in aquā. et ad mandatum p̄bete ſup
narauit. iij. Reg. iij. Item ſermo helye tra
xit ignē de celo. iij. Reg. j. Que omnia p̄clu
dunt poſſibile veritatē huius ſacramēti. Si
eni natura t̄m̄ poteſt vt oīno vnā remvni
ſpeciei mutet in aliā alterius ſpeciei. et ſi di
uina potentia in patribz veteris teſtamēti
tante fuit efficacie vt oīno res impoſſibiles
faceret miniſterio p̄betez. q̄nto magis per
miniſtros noui teſtamēti vbi ſup̄habūdat
gratia hoc poteſt facere vt ſubſtātia panis
p̄uertat in ſubſtātia corp̄is xp̄i. cū h̄ etiaz
p̄ longā tranſmutatiōe faciat natura d̄ ci
bo panis facit corpus. et de vini potu facit
ſanguinē in homīe. Tertio veritatē huius
ſacri p̄bat exēplatio figure. Licet autem
ſunt q̄ſi infinite figure huius ſacramēti. t̄m̄
paucas cōmēoraſſe ſufficiat. Prima igit ſi
gura fuit in oblatione melchifedech. q̄ ſu
it rex et ſacerdos offerens panē et vinū Be
neſ. xiiij. ſignificās oblationē xp̄i et inſtitu

tionē huius ſacramēti ſub ſpeciebo panis
et vini. et ideo dicit p̄bete. Tu es ſacerdos
in eternū ſm̄ ordinē melchifedech. Sc̄da
figura fuit in imolatione agni paſchalis q̄
fuit imolat⁹ pro ſalute populū iſrael. Sic
ch̄iſtus quē Jobānes p̄dicabat et demō
ſtrabat digito agnū veniſſe xp̄m̄ p̄ter in
nocentiam et manſuetudinē imolatus eſt
pro ſalute totius generis humani. Unde
ſicut poſt eſum illius agni ſecura eſt libera
tio iudeoz et de ſeruitute egyptiaca. Sic
poſt inſtitutiōe huius ſacramēti q̄ ſacra ē
feria quita magna. ſacra eſt cras liberatio
generis humani a ſeruitute diabolica. Nā
qui ſeruit peccato ſeruus ē peccati Job. i.
vii. Et qui ſeruit peccato manet in morte.
j. Jobis. ij. Et ideo hoc ſacramentū vtrū
q̄ deſtruit ſeruitutē. quia ſi ſilius vos libe
rauerit. vere liberi eritis Jobis. viij. Quia
libertate liberauit nos xp̄s ad Gal. iij. Et
mortē mortificauit. q̄ qui māducatur meipe
viuet p̄ter me. Job. vj. Tertia figura de
qua d̄ Sap. xvj. Panē de celo paratū pre
ſtituſti eis. cui⁹ guſtus erit q̄ſi ſimile cū mel
le. vt dicit Exodi. xvi. Et ſicut dicit Aug⁹.
in libro retractationū ca. ij. et in libro q̄ſtio
num ad inquiritiōes ianuarij vnicuiq̄ ſa
piebat ſm̄ ſuā propriā voluntatez. Vñ ſm̄
Robertū Holgot ſuper librū Sap. capi.
xvj. In diuerſis p̄ſonis et in eadē perſona
diuerſis ep̄ibz diuerſos ſapores habebat.
Et h̄ intellige q̄n cogitabant actualiter de
ſapore alicuius alteri⁹ tibi. ſed ſi non. tunc
habebat ſapozē ſibi cōnaturalē quaſi ſimī
le oleo conſperſe. Per quod māna ſignifi
catur ſacramentū eucharistiē ſm̄ Holgot
vbi ſupra. Sicut eni filij iſrael p̄ delictuz
tranſeuntes verſus terram eis a domino
repromiſſam tali refocillabant alimento.
Ita nos per mundū ad celū pergrētes cor
poris et ſanguinis xp̄i quotidiano viatico
recreamur. Vocat autē panis angelozum
primo ſm̄ Holgot p̄ter p̄ficiētes eucha
riſtia. ſ. ſacerdotes q̄ puri debēt eſſe vt an
geli Malach. ij. Angel⁹ d̄n̄i exercitū eſt.
ſacerdos. Et ap̄ls dicit. Mulier d̄z h̄c ve
lamē i eccl̄ia p̄ter anglos. j. Cor. xi. glo. i. ſa
cerdotes. Dicitur etiam panis angelozū
propter veſcentes. quia debēt eſſe puri cō
municantes vt angeli. q̄a in malivolā aīaz
non intrabit ſapia. Sc̄do ſic illud māna

De corpore Christi

colligentes non habuerunt plus quam illi qui mi-
nus collegerant. ita capientes maiorem ho-
stiam non plus sumunt quam illi qui minorem
aut qui vna mica quam vix videri possit cum vtro-
bius sit idem corpus eque magnus. Sicut pa-
ter de speculo integro et fracto in quo vi-
detur tota imago et in qualibet eius parte.
Tertio sic illud manna ad modicum radii so-
lis liquebat. ab igne durecebat. sic istud
sacramentum sumentes a deuotione liquecunt
in lacrimas compunctionis. Sed ab igne con-
cupiscentie in durant et obrurant. Quarto
sic illud manna bonis erat dulce. malis autem
vertebat in nauseam. Sic istud sacramen-
tum est bonis ad meritum. malis vero ad sup-
plicium. Iuxta illud quod canit in sequentia ec-
clesiastica. Sumunt boni panem suum mali forte-
m inaequali. Patet de iuda in quem post bu-
cellam introiit sathanas. Quarto istud sa-
cramentum figuratum est in panibus positionis.
i. Re. xxi. Quia sic illi panes non miscebantur
nisi a sacerdotibus. et non dabantur laicis et se-
cularibus nisi prequisita puritate. Sic patet
de dauid. cui ab imalech non prius dedit nisi
si de continentia requisisset. Sic istud sacra-
mentum non nisi a sacerdotibus ministratur. et continentibus
datur. Quinto istius sacramenti veritate
reprobatur miraculosa ostensio. **¶** **S**icut au-
tem plura mirabilia probantur huius sacri veri-
tate. Primum est quod accidit tempore beati Grego-
rii. ubi propter dubitationem cuiusdam femine
hostia versa est in cruentam carnem. Secundo
de quodam rustico qui de consilio phitonisse ho-
stiam seruauit in vase. qui cum post hoc venis-
set inuenit matrem pueri tenentem. Tertium
est cum quidam sacerdos rogasset in fide pater-
nari vidit post consecrationem matrem cum pue-
ro in hostia dicentem sibi. Ecce habes quem
desiderasti. Item. Quartum cum quidam demo-
niacus adiuratus esset quid esset in hostia.
respondit panis. postea fortius adiuratus dixit.
panis vite. panis angelorum. vltimo dicit de-
us et homo. in cuius nomine exiit. Quintum mira-
culum de sacerdote Egidio. qui cum postulasset
sibi reuelari naturam sacri. vidit puerum
et hostiam factum et angelum dicentem sibi. Si
ipsum videre placet. deest tibi quod illi pecto-
ri suggeris. de osculatus est et tandem peti-
uit puerum in prioris formam. quod et factum est.
Item venerabilis Hugo infirmabat ad
mortem cum propter vomitum fratres sibi corpus
ipsum dare negabant et hostiam non consecratam si-

bi dare vellent. dicebat. non est iste deus me-
us. Item quidam in deus vidit in ecclesia com-
municando populum quasi puerum diuidere christia-
nis. Item duo presbyteri venerunt ad do-
mum cuiusdam dubitantis de veritate sacra-
menti. Corripit autem quod puer illius incurrit
post unum ad ecclesiam. et eo celebrante vidit
puer sacerdotem quasi unum puerum comedisse.
Currrens igitur in domum. sub lecto se abscon-
dit. Reversus autem a patre cur hoc faceret. re-
spondit. vidi illum sacerdotem qui hunc nos visi-
tat in ecclesia puerum comedisse. unde timeo
ne me similiter comedat. Et hec ad presens
sufficiant. Sed veritate huius sacramen-
ti probatur naturalis discursus rationis. Di-
cit enim subtilis doctor quod naturalis discursus
dicitur talis mutationem que est in sacra-
mento de perfectione mundi esse necessarium.
Nam sicut fuit mutatio accidentis sine subie-
cto. sicut in aqua maris multum amaris sed
in dulcedine peruersis. remanente nihilomi-
nus aque substantia. Item fuit mutatio sub-
stantie in substantiam cum mutatione accide-
ntis. ut aque in vinum in chana galilee. Ideo
necesse fuit esse mutationem substantie sine
mutatione accidentis. eo quod substantia pa-
nis mutat in substantiam corporis christi. sed re-
manent accidentia. scilicet sapor idem. color. et sic
de alijs. Item dicitur ratio naturalis prius
hoc esse alendum cibo subtili et leui quam for-
ti et valido. Sicut etiam dicit apostolus. Lac vo-
bis potum dedi non escam. ita debuit nobis
christus prius dari in hoc sacramento sicut par-
uulis et infantibus. ut quasi sugendo ipsius
carnem sumeremus. et tandem in patria
fortiorem et immensum caperemus. Unde
dicit Isidorus libro primo de summo bo-
no cap. xv. Sicut cibum fortem infans in-
validus capere non potest nisi a matre pri-
us editus in lactis succum vertatur. ut quod
in cibo non potuit vti. sugendo potest in la-
cte per carnem. Ita et nos dum essemus in-
firmi ad conspiciendam verbi eternitatem.
factum est verbum ipsum caro. ut enutriti per
carnem fortioremque effecti. cibum solidum.
id est verbum diuinum patri coeternum
contemplando ut angeli satiemur. **¶** **H**ec Isi-
dorus.

¶ **D**ixi secundo quod in his positis tangit sum-
mum huius sacri suauitas saporosa. per quam istud
sacrum est a nobis accipiendum tanquam meritis

nre sanatiū. cū dicit. **Qui māducat.** Sicut enī dicit **Bern.** in li. de amore dei. Ante aduentū mediatoris oēs sensus nri languēbant corpe emortuo ppter vni⁹ sensus defectū. s. ppter gust⁹ absentia sine cui⁹ aminculo nec viuere corpus. nec sensus vni⁹ viuacitas exercere poterūt. Quicquid ei ad totius corpis spectat alimentū cūctis sensib⁹ vniuerso corp⁹ appone suppone cūctipone. si solus gust⁹ dederit qd pderit. ifunde aurib⁹ intrude narib⁹ per quāuis alias partē. obesse poterit nō pdesse. Gustū autē qdaz seq̄tur sapor⁹ dulcedo quā in interiori suo senties anīa mō qdā singlarī ceteris sensib⁹ incōdicabili q̄ suscipit cuncta diuidicat discernit. sicq̄ oēs sensus vegetat⁹ pfirmat **Decille.** Ut q̄ tps gustū nri reformare valeret. et vt hoi se suauē oñderet. ac p h ad maiore⁹ sui dilectionē puocaret. carnes assumptā posuit in edulū. vt p cibuz carnis ad gustū inuitaremur deitatis. **Ait** **Dugo** sup glo. anglice ierarchie. **Dic** dicit vercellen⁹ sup. j. c. **Lanti.** Nihil ē qd tā gratas mentib⁹ pster refectioē sic panis supsuba⁹lis. Nec enī refectio nō fit p speculū sed p dūine dulcedis expientia. **Hic** qd gustus et tactus nō exercent p speculū sic vilius **Sed** quāis sit tante suauitatis. tū palato nō sano. i. hoi male disposito. pena est panis q̄ sano ē suauis. inq̄t **Aug.** vij. li. p̄f. suaruz. Quia igit nō oēs eq̄liter manducat aut gustant hunc cibū. **Jo** de diuersis modis māducandi breuiter est sciēdū. **Ex** fm aplm documentū apli. j. **Loz. xi.** Istud sacm p̄t suūmi et māducari q̄tuor modis. Primo nō sacramentaliter nec spūalit. sic illi q̄ speciebus illis vtunt sicut cōib⁹ cōib⁹ ad satietatē et ebrietatē. De quib⁹ dicit **Apl's.** Alius q̄ dē esurit. ali⁹ ebrius ē. **Seco** mō nō spiritua⁹liter sed sacramentalit. sicut q̄ sumūt cū peccato mortali. De q̄b⁹ dicit **apls** ibidēz. Qui manducat et bibit indigne reus erit corpis et sanguinis dñi. **Ubi** dicit **Amb.** **Re⁹** erit id est ac si xpm occidisset puniet. **Et** de his dicit in **Ps. xxi.** Manducauerūt et adorauerunt oēs pingues terre. in p̄spectu eius cadent oēs qui descēdunt in terrā. et est sensus fm **Inno.** Omnes pingues terre. i. terrena diligētes et supbi māducauerūt corp⁹ xpi sacramentaliter et adorauerūt exteri⁹ genua flectendo. sed nec māducatio eis pfuit nec adoratio deo placuit. **De** manduca

tionē dicit **apls.** Qui māducat indigne. **De** adoratione **Isa. j.** Cū veniretis ante sp̄cū crū menz q̄s q̄siuit hec de manib⁹ vris. **Et** seq̄tur. **Panus** enī vrie plene sunt sanguine. i. pctō. ideo addit. **In** p̄spectu ei⁹ cadēt. id est peccabūt oēs q̄ descēdunt in terrā. scz terrena diligēdo. **Uñ** eo ip̄o q̄ tales psumunt accedere ad sacm peccabūt. **Tertio** mō māducāt quidā spiritualit nō sacramentalit. sic illi q̄ fide et deuotione ad istud sacramētū desiderant accedere ex illētes in gratia. sed ppter aliqd̄ impedimētū nō p̄t ip̄m recipere. **Quib⁹** dicit **August.** **Ex** de et māducasti. **Et** de his dicit in **Ps. xxi.** **Edēt** paupes et saturabunt. **Qd** exponit **Inno.** q̄rtus de manducatiōe spirituali. **Uñ** sensus est. **Edent.** i. spiritualiter comedēt. **Et** qd edent determinat **Job. vi.** **Panus** quem ego dabo caro mea est. **Bene** autē dicit edent paupes. q̄a nō comedūt euz spiritaliter nisi paupes. i. p̄tēpores diuitiarū et hūiles. **Qui** enī plus diligit seculuz q̄z deū nō comedunt cū spiritualiter ad salutē. licet comedant sacramentaliter ad dānationē suā. **Uñ** dicit **Aug.** **Quid** est māducare nō hoc solū scz in sacro corp⁹ xpi accipere. multi enī indigne accipiunt. sed b est māducare in ip̄o manere. et ip̄m i se manentē habere. fm qd ip̄emer dicit **Job. vi.** **Qui** māducat carnē meaz et in me manet et ego in eo. **Quē** modū manducati clarū deducens beatus **Bern.** dicit. **Manducare** spiritualiter corpus xpi est passionis et redēptionis eius sacramenta arrentē colere ad sumendū suauiter in p̄ficiētia. et ad recolendūz fideliter in memoria. **Quarto** modo quidam manducant sacramentaliter et spiritualiter. sicut illi qui cū debita p̄paratione ip̄m de sacro accipiūt. **De** quib⁹ dicit **Apl's.** **Prober** autē seip̄m homo nō. **Sciendūz** autem q̄ ad istud sacramētū fideles obligantur fm quadruplicem gradū. **Quia** aliqui primo obligantur solum ad credendūz et amandūm. sicut illi qui sunt inter infideles. vbi nullo modo possunt habere copā. et tales sic saluāntur. **Quia** fm **Hieronymū.** nemo ad impossibile obligatur. **Uñ** dicit **Aug.** **Quod** deo seruūm pigrū non dānaret si ea que nullo modo fieri poterant imperaret. **Seco** alii qui nō solum ad credendūz et diligendūm sed etiā venerandū obligantur. sicut inq̄t

De corpore Christi

fideles quilibet si legitime impeditus tenet in diebus dominicis ad missam? ut audiat missam. quia ad hoc obligatur. Nam preceptum de sabbari obseruatione ad istum cultum est translatum. Tertio aliqui non solum ad uenerandum sed etiam ad sumendum istud sacramentum obligantur. sicut omnes perfecte etatis ad minus semel in anno ut circa festum pasche. Quarta istud sacramentum fuit institutum. Quarto aliqui tenent non solum ad uenerandum sed etiam ad percipiendum si cur omnes sacerdotes. et presertim curati et rancio frequenter quam pro pluribus obligantur. Unde dicit Gregorius. in dialogis. De beatus itaque deo quotidiana lacrimarum sacrificia quotidianis carnis et sanguinis corporis hostis immolare. Nota sunt Augustinus in libro de ecclesiasticis dogmatibus. de psalmo. di. ij. Quotidie. Singulis autem diebus dominicis etc. Thomas super iij. di. vij. Si quis ex quotidiana sumptione noluit feruorem augeri ad deum et reuerentiam ad sacramentum non minus. talis potest quotidie celebrare. Si autem sentit reuerentiam minui. feruorem non multum augeri debet abstinere. ut cum maiori deuotione postea accedat. et sic quilibet est suo iudicio relinquendus. Augustinus ad Januarii. Et Ambrosius libro. i. de sacramentis. Qui quotidie peccat quotidie debet sumere medicinam. de psalmo. di. ij. Si quis scilicet. Tres de psalmo. di. ij. Non iste. ubi dicitur. Accipe quotidie quod quotidie tibi prodest. Rursus. Omnia ista intelligunt ad preparationem animi quo debet esse christianus. de psalmo. di. ij. Ut quid. Et quo dicto patet secundum Scotum. quod existens in gratia in deum? laudabiliter abstinet. nec est consilium sanctorum pro hoc sacramentum excusare deuotionem. sed per alia scilicet eleosinas. Sed nota an sacerdos peccat non sacrificando quotidie. videtur quod sic quia per sacramentum tolluntur peccata. scilicet. q. s. Ipsi sacerdotes peccata populi comedunt. et eis iniungitur ut semper assint ad altare. xxxi. di. sacerdotibus. Et quia quotidie peccam? saltem peccatis sine quibus humana fragilitas non potest consistere. debemus quotidiana celebrari. one purgare. de psalmo. di. ij. iteratur. Rursus. Si ex humilitate desistat non peccat. si propter gloriam peccati peritum facit. di. v. ad epistolam. Si ex pigritia vel leuitate licet sentiat se dignum. et sic haberet sacramentum peccaret contra deum et proximum. Qualiter uero hospiciu cordis

sit preparandum tanto hospiti ut digne possit manducare spiritualiter docet Hugo in libro de preparatione cordis ca. i. Unum hec preparatio in tribus consistit. Primo ut hospiciu cordis mundetur quod fit per timorem domini. Ecclesiasticus. i. Timor domini expellit peccatum. et fit mediante confessione. Anima enim sua peccata cognoscens premetur diuini iudicii et inde confitetur. Et hec confessio debet esse premeditata. ad similitudinem purgantis domus quod prius immunditias omnes in unum cum mulu congregat antequam eos extra eiciat. Item debet esse premeditata ad similitudinem dispensatoris. qui per lapillos prius computat quod domino ratione reddat. Debet enim attendere omnia bona nature. gratie fortune. quibus usus est. Item debet esse premeditata ad similitudinem illius qui ingreditur iudicium qui prius premeditatur antequam loquatur coram iudice. Sed sunt quidam qui impeditur in delibereati contententur. narrantes superficialiter. Sicut ancilla pigra lauat extra ollam et intritus non aduertit pinguedinem adustam. et sicut ancilla purgans domum colligit fordes in unum locum et abscondit sub scamno. Tales sunt qui boni apparere volunt vel bona agunt sed peccare non cessant et peccata abscondunt tacentes circumstantias. Secundo preparat cordis hospiciu ornando domum cordis. Quod fit per ueram pacificam rationem conscientie. Psalms. In pace factus est locus eius. et hoc cum homo pacem habet cum uicinis. Tertio preparatur custodiendo atrium cordis ne sit diabolus ingrediat suis machinationibus et furetur uirtutes quas homo collegit. Unde Salomon. Omnia custodia custodi cor tuum. Bene dicitur omni. non una. sed ut omnes sensus tuos bene custodias. Qui sic preparauerit domum conscientie dignus erit tanto hospite. et hic est qui digne manducat hunc panem.

Dixi tertio quod in uerbis premissis subiungitur diuine sumentis utilitas fructuosa per quam istud sacramentum nobis est glorie collatum. Cum dicitur. uiuet in eternum. Hoc enim sacramentum est panis uiuus. ut dicitur Iohannes. vi. Unde confert uitam glorie. licet non conferat uitam gratie. eo quod requirit hominem existentem in gratia. Unde gratia primo non donat sed eam augmetur. Et ideo dicitur eucharistia quasi bona gratia. quia perficit gratiam

collaram. Unde sicut cibus corporalis habet vitam seruare in corpore. ita istud sacramentum. cum sit cibus anime habet conferre gratiam que est vita anime. **Joh. vi.** Nisi manducaueritis etc. non habebitis vitam in vobis. Conservat ergo in vita gratie et producit ad vitam glorie. quia si quis manducauerit et hoc pane viuet in eternum. Unde hoc est panis vite ad intelligentiam presentis dignationis. lignum vite ad providentiam future temptationis. liber vite ad memoriam exhibite dilectionis. In eo que est cibus vite reficit conditionis humane nature amaritudinem. quia lignum vite. perpetuat contra breuitatem. quia liber vite. erudit et fit remedium contra iniquitatem. De primo dicitur **Ecc. xv.** Tibauit illum pane vite et intellectus. Bene dicitur et intellectus. eo que homo debet intelligere spiritualiter ea que dicuntur de hoc sacramento. Sic que per istud sacramentum habemus vitam spirituale. unde saluator. **Uerba que locutus sum vobis spiritus et vita sunt Joh. vi. vi.** De secundo de ligno vite. **Proverb. iij.** Fructus iusti lignum vite. unde sicut mors intravit per lignum. ita vita inuenta est per lignum crucis in quo corpus christi pependit et vitam nobis reparauit. De tertio scilicet de ligno vite. **Apo. xij.** Aperit est liber vite. Tertio hodie aperit et quotidie omnibus in que quilibet docetur quantum christus nos dilexit. que nobis sic se ipsum dedit in cibum temporaliter et seruat in premium eternaliter. Sunt autem plures utilitates consequentes digne manducantibus. Prima est spiritualis mentis repletio. **Proverb. xij.** Iustus comedit et replet animam suam. Secunda est familiaris dei inhabitatio. **Joh. vi.** Qui manducat meam carnem et ego in eo. Tertia est gloriosa corporis resurrectio. **Joh. vi.** Qui manducat meam carnem etc. et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Quarta est vite eterne adeptio ut hic dicitur. viuet in eternum. Et per oppositum est de indigne sumentibus quos sequitur multiplex damnus. Primum est periculum mortalis culpe. **Leuitici. xxij.** Homo que accesserit de stirpe vestra ad ea que consecrata sunt in que est iniudicia. peribit de populo. Secundum est crimen lese maiestatis. **1. Cor. xij.** Qui manducat indigne reus erit corporis et sanguinis etc. Tertium est spiritualis satiatis carentia. **Aggei. j.** Comeditis et non estis saturati. **Dichee. vi.** Comedes et non

saturaberis. Quartum est damnatio eterne mortis. ut patet. **1. Cor. xij.** Iudicium sibi manducat etc. Utrique hec damnatio canentur et utilitates consequuntur. plura sunt necessaria. Primo fides cum qua accedendum est. **1. Cor. xij.** Omnis alienigena non comedet et agno. Secundo cum caritate. **Lantico. i.** Comedite et bibite amici. Tertio cum humilitatis simplicitate. **Proverb. ij.** Si quis est paruulus veniat ad me. et insipientibus locutus est. Comedite panem meum et bibite vinum quod misceui vobis. Quarto cum metu et terrore. **Tobie. ij.** Panem suum cum lactu et tremore comedebat. Quinto cum pauore motum restrictione. **1. Cor. xij.** Reues vestros accingetis. Sexto cum conscientie discussione. **1. Cor. xij.** Prober autem scipsum homo. Septimo cum amaritudine contritionis. **1. Cor. xij.** Cum lactu et amaritudine. Octavo cum amotione concupiscentie carnalis. **1. Cor. xij.** Seruus omnis empiricus erit cunctis et sic comedet. Nono cum suspirio clamoris. **Joh. ij.** Antequam comedam suspirio. Decimo cum vite sanctitate. unde **1. Tim. xij.** Sanctificamini cras comedetis carnes. Undecimo cum suorum gratiarum actione. **Ps. lxxv.** Laudabunt et laudabunt dominum. Duodecimo cum mandatorum diuini obseruatione. **1. Thim. xij.** Audite audietes me et comedite bonum. et delectabitur in crastina anime vestra. Beatus que sic manducat hunc panem. Nam talis viuet vite gratie in presenti et vita glorie in futuro. Ad quam nos perducatur auctor vite christus dominus. **1. Tim. xij.** Quis est que est per secula benedictus. Amen.

Dominica prima post trinitatis. I. Sermo LXXXIII.

Homo quidam erat diues et inducens purpuram et bisso et epulabatur quotidie splendide. **Luce. xvi.** Si diligenter considerare velimus fratres carissimi mundane glorie vanam excellentiam necnon opulentiarum quibus diuites peccatores et habundantes in seculo affluunt miserabilem in seipso copiam. Reuera nihil est de quo eis electi dei existentes tam pauperes tam viles tam abiecti que despecti inuideant. eo que tota illorum gloria in ignominiam et habundantiam